

Churchills tale av 10.mai hadde en helt annen tone enn hans tidligere taler. Han har riktignok også før vært sikker på den endelige seir, og gitt uttrykk for det, selv etter Dunquerque forlot ikke denne seiersvisshet ham. Mens han før stadig har fremholdt hvor kritisk situasjonen hadde vært, hvilke vanskeligheter det engelske folk stod overfor, hvilke lidelser det måtte gjennomgå og hvilke anstrengelser det måtte gjøre for å hale seiren iland, så var denne siste tale preget av en offensivens ånd. Han uttrykte sin glede over den aggressive holdning hos den engelske nasjon. Han pekte på at det britiske luftvåpen var meget sterkere enn det tyske, og at man hadde en lang liste over tyske byer som var særlig viktige for den tyske krigsmaskin. Han lovet at disse byer vil få samme behandling som Lübeck og Rostock og andre viktige steder, og at man fortsatt vilde levere Russland fly, tanks og annet krigsmateriell i samme utstrekning som før. Han rettet også en alvorlig advarsel mot Tyskland mot å bruke gass. Det ligger nær å sammenligne denne tale med Hitlers siste tale. Mens Hitlers tidligere taler har vært meget optimistiske og stadig innkassert seiren på forhånd, og på meget kort sikt, så manglet hans siste tale denne seiersvisshet, samtidig som den avslørte Tysklands enorme vanskeligheter under felttoget i øst. Han som hevdet at Russland var knust i fjor, forbereder nu det tyske folk på en ny vinterkrig, og nevner intet om at 1942 skal bringe noen avgjørelse. Hvd er så årsaken til denne endrede tone hos to av hovedpersonerne i det store oppgjør som foregår. Har ikke England og dets allierte hittil bare innkassert nederlag, og har ikke Tyskland besatt praktisk talt hele Europa, og Japan svare områder i Asia. Har ikke de allierte blitt urevet i skanse til skanse, mens akselmaktene har gått fra seir til seir. Tilsynelatende er dette i store trekk riktig. Det avgjørende som imidlertid her hendt er at Russlands kraft var langt større enn man i Tyskland hadde antatt og i England hadde håpet. Churchills strategi i denne krig er helt i overensstemmelse med de synspunkter han gjorde gjeldende under den forrige verdenskrig, og da på mange måter til bestemte tider i strid med den strategi som virkelig ble ført. Churchill var avgjort motstander av generalenes offensiver i 1915, 16 og tildels 17 på vestfronten, fordi man ikke hadde noen overlegenhet overfor tyskerne for å bringe noen avgjørelse, og fordi de allierte hadde langt større tap enn tyskerne og derfor ikke som det blev hevdet av generalene slet ut tyskerne, men derimot seg selv. Inntil man hadde fått avgjort militær overlegenhet på vestfronten, noe han med visshet visste vilde inntre etter noen år, på grunn av de alliertes langt større resurser, skulde man på den iront stort sett holde seg på defensiven, la fiåtens blodbad av Tyskland virke og føre en offensiv krigsforberedelse mot fiåtens svake punkter. Her var han den fornemste forkjemper for Dardanellierfelttoget i 1915, som hadde som oppgave å åpne tilførselsveien til Russland, nekjempe Tyrkia og stimulere folkene på Balkan til å gå inn i krigen mot sentralmaktene. Dette felttog ble en fiasko fordi det ble sabotert av mere innflydelsesrike menn enn Churchill, og følgen var blant annet Russlands sammenbrudd og vel også en forlengelse av krigen. I den pågående krig har England stadig blitt bebreidet sin passive holdning og svake innsats, ikke bare av folkene i de tyskbesatte land, men også i England selv. Om denne kritikk er riktig eller gal kan bare krigen utfall avgjøre. Det er imidlertid grunner til å anta at kritikken er kortsynt og lite begrunnet. At England var dårlig forberedt til denne krig kan man bebreide det, men å klandre dets hittil svake krigsinnsats, som nettop skyldes denne dårlige forberedelse, synes ikke berettiget. Denne dårlige krigsforberedelse var alminnelig i de demokratiske land, og man kan på et vis si at det også var deres styrke. Nettop ved at de ikke som akselmaktene hadde lagt hovedvekten på militærsenet og fremstillet soldatertilværelsen som det ideale, hadde de også moralske verdier å kjempe for, og den pågående krig blir ikke bare en rå maktkamp, men også en ideologisk krig.

I alle tilfeller kan ikke kritikken mot Englands dårlige forberedelser rettes mot Churchill personlig. Han var den av de fremste menn i England som skjønnte hvor utviklingen førte, og har siden nazismens seir i Tyskland utrettelig kjempet for Englands oprustning. Han var da også den selvskrevne fører da krigen begynte for alvor med tyskernes innmarsj i Nederland og Belgia 10. mai 1940. da han ble premierminister. Hans stilling er fremdeles i hovedsaken urokkelig, til tross for de mange forsmædelige nederlag. Under denne som under den første verdenskrig har strategien tatt sikte på å la tiden arbeide for seg, så de langt større resurser som de allierte får over får anledning til å komme til sin rett, og ved blokade av Tyskland og dets allierte. Samtidig som man stort sett holder seg på defensiven og angriper fiendens mest utsatte stillinger. England har tross alt i den tid som er gått innkassert noen om ikke stor slagne så allikevel betydningsfulle seire for den videre krigsførsel. Italiensk Øst-Afrika er erobret, Syria, Irak og Iran er uskadeliggjort, og i Libya er aksjonsplaner om et framstøt mot Sues i allefall foreløpig strandet. Disse aksjoner betyr alle en sikring av den nære orient, som er et betydningsfullt strategisk område. Man har til tider regnet med en langvarig krig og har fra første stund forberedt seg på det. 1943 og 44 er nevnt som år da betydningsfulle allierte aksjoner kunne begynne, og det gjelder vel forsåvidt enda. Men det er grunn til å tro at man etter Russlands uventet kraftige innsats, særlig etter vinterkrigens svære påkjønning på Tyskland, nærer håp om en hurtigere avslørelse. Siden den russiske krig brøt ut har man lagt hovedvekten på å hjelpe Russland og selv Japan aksjoner i Det fjerne østen har ikke formådd å enere denne linje. Men har ikke som Tyskland hadde håpet svekket kampen mot det, selv om Japan hadde stor framgang. Man har hele tiden betraktet Tyskland som hovedfienden og ikke løstnet grepet på det, mens man har inntatt en defensiv holdning overfor Japan inntil Tyskland er knekket. Denne vikende holdning overfor Japan har selv sagt en viss grense. Japanerne vil som enhver angriper ha det letteste spill nær sine egne baser, og slagkraften vil økte etterhvert, idet forbindelseslinjene blir lengre, vanskeligere og mere utsatt, samtidig som det motsatte vil gjøre seg gjeldende for den vikende motstander. Det vil etterhvert ha en tendens til å inntre en viss likevekt hvor motstanderen har sjanse til å hindre videre framgang. Om denne likevekt nu er nådd i østen kan man ikke vite, men mange ting tyder på at det kan være tilfelde, hvis ikke ting hender andre steder som gjør at de allierte må svekke seg i stillehavet. To ganger har japanerne lidd nederlag i Australiske farvann, første i mitten av mars og annen gang i begynnelsen av mai. I Den Bengalske Bukt utioldet japanerne stor aktivitet i første tredjedel av april, men trakk seg tilbake. De Allierte sender stadig forsterkninger til India og Australia og øker sin motstandskraft for å møte nye japanske framstøt og forsøke å gjøre mindre angrep. Men japanerne frigjør også styrker for nye framstøt, etterhvert som det rydder vekk motstanden i andre områder. Ennå ydes det betydelig motstand i Burma selv om man kan anse kampen der stort sett for avgjort til japanernes fordel, men Chinas motstandskraft er ubrutt. Man kan gå ut fra at japanernes forbindelseslinjer nu er blitt så lange, og at de krav som stilles til deres helt utilstrækkelige handelsflåte er så stor, at videre framstøt som må skje over nye store avstander vil være av betydelig mindre slagkraft enn tidligere, og derfor lettere å møte for de allierte. Går man ut fra at Tyskland blir knekket innen rimelig tid, og at samarbeidet mellom U.S.A., England, Russland og China holder, vil Japan bukke under i løpet av kort tid på tross av de store områder det nu behersker. Det vil hverken få utbygget det besatte område eller skaffet seg den nødvendige transportflåte for å betjene det på så kort tid som det her dreier seg om. Den maktkonstellasjon det vil få mot seg vil være overveldende og en ganske annen enn nu og motstandernes angrepsbaser vil være langt færre. Først da vil U.S.A. og England stå fullt oprus-

tet og bare kaste sine enorme styrker som var beregnet på Tyskland, mot Japan i østen, og først da kan Japan angripes fra den færligste retning, nemlig fra nord.

Russland. Men kjenner selv sagt ikke alle faktorer som vil være bestemmende for forløpet av krigen i Russland i den nærmeste fremtid, men man har i alle fall visse holdepunkter for å bedømme styrkeforholdet nå etter at krigen der har vært snart 1 år. Den tyske krigsmaskin viste i krigens første måneder en lignende uimotståelig gjennomslagskraft i Russland, som den tidligere hadde vist i Polen, Frankrike og på Balkan. Men russerne viste også at de maktet å holde tyskerne stangen ganske lenge selv i meget framskutte stillinger, og vi så også tyskerne tildels bli kastet tilbake selv under kampene om sommeren og høsten. Leningrad som etter tyskernes egne uttalelser stadig stod for fall motstod de tyske angrep gjennom måneder og er fremdeles i russernes hender. Den siste store offensiv ifjor mot Moskva førte heller ikke fram, selv om tyskerne der viste en voldsom gjennomslagskraft. Under vinterkrigen har russerne hele tiden hatt initiativet, men deres seire består ikke så meget i landvinninger som i de enorme tap de har tilføyet tyskerne. Krigsforløpet hittil synes å tyde på at man under de kommende kamper vil ha med mere jevnbyrdige motstandere å gjøre. Selv om man går ut fra at den tyske krigsmaskin er mere effektiv enn den russiske, at tyskernes krigsduelighet og organisasjonsevne er større enn russernes, så har også russerne store fordeler på sin side. Selv når det gjelder de samlede soldatreserver som Hitler kan mobilisere i Tyskland og hos sine allierte, vil han ikke i beste fall nå opp på høyde med Russland. Like ugunstig stiller forholdet seg på Østfronten da eksensaktene må holde store styrker rundt om ellers i Europa, mens russerne vesentlig har fronten i vest å ta vare på. Også når det gjelder utdannede soldatreserver er russerne overlegne. Når det gjelder utstyret har Tyskland riktignok hele Europa til å arbeide for seg, men man må huske på at i dette Europa er det Tyskland, Øst-Frankrike, Belgia, Böhmen, Mähren og Nora-Italia som virkelig betyr noget på det industrielle område. Det øvrige er vesentlig og for en stor del også tilbakebygd bondeland. De besatte industriområder i Russland kan man gå ut fra at Tyskland vil ha liten glede av. De ble for største delen ødelagt. Industrierbeiderne kan man gå ut fra for det vesentlige blev flyttet østover ved den tyske framrykning, og tyskerne har ingen erstattning for dem. Tvert imot skjer det en stadig økende forilytning av industriarbeidere fra det besatte Europa til den tyske industri, da man i stigende utstrekning har måttet mobilisere industriarbeidere for krigsførselen. Det virkelige betydningsfulle industriområde, som står til tyskernes disposisjon ligger imidlertid innenfor de allierte bombeilys rekkevidde, og til de viktigste deler av det, som Ruhrområdet er avstanden meget kort. Englands og U.S.A.s viktigste krigsinnsats i Europa i år vil ved siden av forsyningene til Russland bli å rette ødeleggende bombeangrep mot den tyske krigsindustri. Disse angrep har allerede pågått en tid, men man kan gå ut fra at de vil tilta voldsomt i styrke når kampene på Østfronten setter inn for alvor, og den allierte ilyoverlegenhet i vest blir ennå større enn nu ved den økende tilførsel av amerikanske fly til England, Russland står på sin side ikke langt etter Tyskland som industriland. Det har dessuten England og U.S.A. til å arbeide for seg og dets industrielle basis er forsåvidt Tysklands langt overlegen. Det avgjørende blir imidlertid at tilførselsveiene til Russland holdes åpne. Her er den nordlige tilførselsvei over Murmansk og Arkangelsk den avgjørende viktigste, fordi den er så meget kortere enn den sydlige over Iran. Den nordlige tilførselsvei er for Tyskland så viktig å bryte, og for de allierte så viktig å holde åpen at man kan gå ut fra at Nord-Europa er det mest betydningsfulle strategiske område på krigens nuværende stadium. Denne vurdering danner det vesentlige grunnlag for Tysklands besettelse av Norge da det var forberedt på et fremtidig brudd med Russland, og for antagelsen om en alliert aksjon mot Nord-

Norge ivær, hvis ikke Japans inntreden i krigen hadde svekket de allierte i Europa. Det er grunn til å vente at aktiviteten som allerede er stor i Nord både til sjøs og til lands vil tilta utover sommeren. Det er i det hele transportspørsmålet som er det avgjørende problem i den allierte krigsførsel når det gjelder utførelsen av deres industrielle og dermed militære overlegenhet. De tyske opgaver over senkninger er i og for seg selvsagt sterkt overrævnne, men man må kunne gå ut fra at de står i nogenlunde innbyrdes forhold til hverandre. Etter deres egne opgaver ligger de senkningen betydelig lavere hittil i år enn de lå i samme tidsrum ifjor. Skibsbyggingen øker sterkt i U.S.A. og England, og i løpet av dette år er det grunn til å tro at nybyggingen vil overskride senkingen. Et annet spørsmål er det om senkingen hittil har vært så stor at det vil forsinke krigsavgjørelsen. De har i alle fall ikke kunnet forhindre at England er blitt overlegen i luften i vest, og at Russland har fått svære forsyninger av krigsmateriel fra sine allierte. Er transportspørsmålet stort for de allierte, så er det like stort om ikke større for akselmaktene. Japan har nylig satt opp et nybyggingsprogram på 15, mill. br.t., mens det i 1939 hadde en handelstønnesje på 5,6 mill.br.t., og under krigen har de litt store tap. Tyskland og Italia har også svære tap forholdsvis ganske sikkert mer enn England. Den europeiske transport er i lang tid høyere grad enn før henviset til landjorden. De tyske jernbaner som allerede tidligere var sterkt belastet er etter besettelsen av de store områder i øst nødt til å betjene et ennå større område enn før, da det russiske rullende materiell for en vesentlig del var ført østover. I sin siste tale fremhevet Hitler at de tyske jernbaner ikke hadde maktet sin oppgave under vinterkrigen. Hele den tyske krigsførsel har imidlertid vært innstillet på en kort krig. Fornyselsen av det tekniske apparat har av den grunn vært forsømt til fordel for rustningen, og dette er også tilfelle med jernbanene. Det er derfor grunn til å tro at de tyske jernbaner heller ikke i fremtiden vil fylle krigens krav, selv om Hitler sa han hadde truffet forholdsregler for å hindre en gjentakelse av katastrofen i vinter. Det russiske transportapparat var forholdsvis svakt utviklet. Tapet av de vestlige områder må imidlertid by en viss lettelse for transportapparatet. Mens tyskerne nu i motsetning til under iranstøtet sommeren 1941 må transportere sine forsyninger over langt større avstander hvor de dessuten er utsatt for de russiske geriljatroppers virksomhet, så har russerne meget kortere forbinneelse enn dengang. Russerne har i vinter utnyttet sin overlegenhet i vinterkrigsførsel, og ikke gitt tyskerne ro til forberedelser for årets felttog. De russiske geriljatroppers virksomhet har vært så omfattende og så skadelig at tyskerne nu fører en våroffensiv bak sine egne linjer for å rydde denne fære av veien. Tyskerne har under vinterkrigen hatt enorme tap. Churchill påstår at deres tap av arepte er like stort som under hele forrige verdenskrig, og selv uttaler tyskerne hvilken påkjennning de har vært utsatt for uten dog å nevne tall. Man kan gå ut fra at tyskerne under det russiske felttog har tapt sine elitetropper, og at hjemmefronten er meget sterkt påkjent berer de tyske viser et tydelig preg av. Tyskerne har allikevel på tross av de anstrengelser som de har vært utsatt for samlet store styrker og mengder av materiell under den forholdsvis rolige periode som vinteren dog har vært, og vil sannsynligvis være istand til å skaffe seg framgang i enkelte områder, mens de må holde seg på defensiven på andre. Særlig i de første måneder må man være forberett på tysk framgang. At de skulle være istand til å gjøre tilsvarende ting som under felttoget ifjor sommer må allikevel anses for mindre sannsynlig. Man må imidlertid kunne gå ut fra at Hitler må ha meget store og avgjørende seire å henviser til hvis tyskerne skal tåle en krigsvinter til. Sammenligningen med den forrige verdenskrig må i motsatt fall ligge snublende nær i alle fall for den eldre generasjon. Håpløsheten vil bre seg blandt det menige folk, mens det i ledende kretser vil bli gjort forsøk på å oppnå en ærefull iraa ved å likvidere det nazistiske herredømme.

TERROREN

Vår formodning i forrige nummer angående mordet på Per Quist Christensen viser seg å stemme med senere innløpte opplysninger. Mordet skjedde i forbindelse med arrestasjonen av tre hyttetyver, iført hirdens kledelige brune skjorte med sort slips. Morderen unnslopp etter en kort skuddveksel med Christensen, mens de to andre - den ene en ung pike - lot seg arrestere og føre til Elverum. De lovtaler som ble holdt over undermåleren Christensen i hans begravelse kommer i et litt eienadommelig lys, når man hører at han dagen før sin død var blitt avsatt fra sitt embete. Hans geskjeitige uduelighet hadde gjort ham for brysom også for hans eget parti, hvis krav jo ikke pleier være så store. Hvis mordet har en politisk bakgrunn, må den søkes innen N.S.s egne rekker, og det er i alle fall helt på det rene at mordet ikke er den virkelige foranledning til de arrestasjoner som er foretatt i Oslo i de siste dager.

Man vet en den endring i den nazistiske innenrikspolitik som ble innledet med Hitlers siste riksdagstale innebærer en ubegrenset for de nazistiske gauliteere til å gjennomføre en voldsom skjerpelse av terroren i Tyskland selv. I flukt med denne politik går en tilsvarende skjerpelse av terroren i de okkuperte land. Man har grunn til å anta at arrestasjonene i Oslo skyldes en ordre om å foreta sikringsarrestasjoner av et tusentall nye innlytelsesrike nordmenn. Under slike forhold må arrestasjonene skje i fleng, tilsynelatende uten plan og fornuftig mening. Det er nettop dette som er karakteristisk for den siste arrestasjonsbølge. Når det hittil ikke er arrestert mer enn ca. 300 sikringsfanger kan det skyldes at Wehrmacht ikke helt ut billiger disse desorganiserende massearrestasjoner. Men situasjonen er ytterst uklar og alt taler for at man kan vente nye arrestasjoner og terrorhandlinger.

Vi kan i denne forbindelse bare gjenta vår tidligere oppfordring til våre lesere om å vise årvåkenhet, ro og koldblodighet. Den skjerpede terror er et svakhetstegn, selv om dens virkninger er alvorlige nokk for dem som rammes av dem. x)myndighet.

LÆRERFRONTEN

På lærerfronten er situasjonen stort sett uforandret. Departementet har rettet en skriftlig forespørsel til overlærer ved de forskjellige skoler om hvorvidt det fremdeles er lærere ved skolene som ikke vil stå som medlemmer av lærersambandet? Overlærer har svart at alle som ikke tidligere har undertegnet erklæringer om medlemskap, FEMDELES er uvillige til å gå inn.

De avsatte geistlige har satt seg ut over departementets forbud mot å tale i kirken. Biskop Fleischer har holdt preken, og både i Oslo og Bergen har avsatte prester optrått under guastjenten, dels i prestekjoler dels i civil.

oooOooo

LENGE LEVE KONGEN OG FÆDRELANDET.

Østfronten

Kampen på østfronten er kommet igang for alvor med den tyske offensiv på Krim, og den russiske offensiv og påfølgende tyske motoffensiv i Kharkovområdet. Den tyske offensiv på Kertsjhalvøya under ledelse av generaloberst von Manstein begynte 8. mai, og kampene var helt avsluttet 22. mai, da de siste russiske styrker trakk seg vekk fra halvøya. Tyskerne erobret Kertsjhalvøya for første gang allerede i mitten av november i fjor etter at de hadde brutt gjennom til Krim i slutten av oktober. Under vinterkrigen gjenerobret russerne halvøya og det så en tid ut som de med utgangspunkt der og i Sevastopol skulde gjenerobre hele Krim. De gjorde også landgang på vestkysten og holdt en kort tid byen Kupatoria. Foruten sin store strategiske betydning, i tyskernes hender under et større fremstøt mot Kaukasus, og i russernes hender under et angrep i tyskernes sydlanke, har Kertsjhalvøya overmåte rike jernleier av stor betydning for den russiske industri. Den russiske offensiv i Kharkovområdet under ledelse av marskalk Timosjenko begynte 12. mai, mens kampene på Kertsj ennå var på høydepunktet. Den ble ført frem fra øst og sydøst i retning mot Kharkov med den sydlige fløy i nærheten av Krasnograd. 17. mai satte tyskerne inn sin motoffensiv i området ved Isjum i russernes flanke etter meldinger fra begge hold skal slaget være det største slag av mekaniserte styrker som har forekommet under krigen, og tapene har vært svære hos begge parter. På russisk side ble det også satt inn engelske og amerikanske tanks. I den første tid hadde russerne uimotståelig framgang. De hadde overvekten både på landjorden og i luften og brøt gjennom tyskernes første forsvarslinje. Senere er øiensynlig initiativet etterhvert glidd over til tyskerne som melder at store russiske styrker er innringet i området syd for Kharkov og der går sin tilintetgjørelse imøte. Russerne hevder at deres offensiv kom helt overraskende på tyskerne, og at disse i største hast måtte trekke til forsterkninger fra andre fronter, og kaste fram reserver som skulde brukes til storoffensiven, for å demme opp mot den voldsomme russiske framrykning. Tyskerne på sin side hevder at de med hensikt slapp russerne så langt fram før de gikk til motangrep for å kunne gjennomføre sin omringningsoperasjon med desto større virkning. Det er sensynlig at de to slag står i nøye forbindelse med hverandre, men med hensyn til de to parters planer er man henvist til gjetninger. At den russiske offensiv var en blott og bar avslutningsoffensiv for de russiske styrker på Krim er lite trolig, dertil var den russiske innsats ved Kharkov for stor. Den kraftige motstand som russerne ydet på Kertsjhalvøya viser at store styrker var samlet der. Det kunne tyde på at russerne forberedte et samtidig fremstøt på Krim og ved Kharkov. Tyskerne har i så tilfelle kommet disse planer i forkjøpet ved først å slå til på Kertsj, og derpå samle styrkene for å møte det russiske fremstøt ved Kharkov. Meldingene om slagets gang er høyst forskjellige. Tyskerne trenger en stor seier nå for å stive opp hjemmefronten. De har sin vane tro utbasunert de store resultater på forhånd, og nå håper de at forventningene vil bli innfridd. Ennå er det for tidlig å uttale seg om utfallet. Uansett hvem som blir seierherre i kampene er det avgjørende for den videre utvikling imidlertid hva kampene har kostet, hvilken av partene som har hatt de forholdsvis største tap, og hvor store forstyrrelser i de tyske planer den kraftige russiske offensiv har bevirket.

Mellem- og Sydamerika.

Den meksikanske regjering besluttet 22. mai å erklære aksseaktene krig, da en protestnote mot senkningen av meksikanske skib er blitt avvist. Stemningen i landet mot aksseaktene er meget sterk, krigsforberedelsen er i full gang, og krigserklæringen ble støttet av kongressen 26. mai. I Brasil er også stemningen mot aksseaktene krigersk på grunn av senkningene, og det er i den senere tid sluttet en økonomisk avtale med USA., og vedtatt forordninger som tar sikte på øket innsats på det økonomiske

område i krigen mot aksemaktene. De mindre mellomamerikanske stater Cuba, Costa Rica, Nicaragua, San Domingo og Salvador trådte inn i krigen allerede i desember i fjor, og Panama og Uruguay har stillet støttepunkter til USA's disposisjon. Av de amerikanske stater er det bare Chile og Argentina som har inntatt en avgjort nøytral holdning, skjønt de også har erklært å ville stille seg solidarisk hvis USA blir truet. Mexico er den første av de større mellom- og Sydamerikanske land som trer inn i krigen og ifølge vil sannsynligvis følge etter etter hvert. Disse staters rent militære innsats i krigen vil neppe bli av større betydning, men på det økonomiske område, med deres råvarer, landbruksproduksjon og skibslåte vil de spille stor rolle. Dessuten kan de stille flåte- og flystøttepunkter til de alliertes disposisjon for å få knekket aksemaktens ubåtvirksomhet i amerikanske farvann. Samme betydning har de franske besiddelser Martinique, Guadeloupe og Guyano, og de amerikanske forhandlinger med kommissæren for disse områder har foreløpig bl.a. resultert i avvepningen av de derverende franske krigsskib, og tar videre sikte på fullstendig kontroll. Aksemaktens ubåter opererer sikkert ikke bare fra baser i Europa, men inntar også forsynings på en eller annen måte i farvannene der borte. At hele området trekkes direkte inn i krigen og kommer under de alliertes kontroll vil sammen med andre forholdsregler kunne redusere skibstapene å amerikanske farvann til en ubetydelighet.

Det fjerne Østen. I Burma har japanerne ennå ikke nedkjempet motstanden. Både i øst såvel på burmesk som Chinesisk område, og i nordvest ydes det fremdeles forbitret motstand. Det er satt inn kraitig regnvær som innledning til regntiden juni-oktober. Krigsoperasjonene vil av vanskeliggjøres betraktelig. Særlig på grensen mot India skulle man tro dette vil være tilfelle. I China har japanerne i den senere tid innledet større operasjoner i den østkinesiske kystprovins Tsjekiang og har hatt betydelig framgang. Store styrker er også landsatt i naboprovinser Fukien og nye landgangstropper skal ligge klar ved Formosa. Det har vært framholdt at japanerne nu samler styrker til et avgjørende felttog for endelig å få nedkjempet China, ved et konsentrisk angrep mot Tsungking fra Centralchina og fra Burma og Indochina. I fjor på denne tid gikk også japanerne til en større offensiv i China, men ble slått tilbake etter å ha hatt framgang den første tid. Forholdene skulle nu ligge gunstigere en forsåvidt som forsyningslinjen over Burma veien er brutt og angrep og så kan rettes fra Burma. Men på den annen side har japanerne nu sprengt seg over et større område og har andre krigsskueplasser å ta vare på. De områder som japanerne holder besatt i China og som har holdt seg nogenlunde konstant de siste to år er i vest begrenset av Hoangho fra den store mur til Kaiheng, derfra går grensen noget vestover jernbanen til Hankow.

I syd strekker området seg fra Jangtsekiang til havet. Forøvrig er det vesentlige av kysten med de viktigste havnebyer besatt unattatt en del av kysten i provinsen Fukien og Tsjekiang. Japanernes herredømme i de besatte områder innskrenker seg imidlertid til de viktigste byer og jernbanelinjer, mens chinesiske geriljatropper stadig opererer i de mellomliggende distrikter. I de siste dager har således japanerne melat om tilinntetgjørelsen av chinesiske geriljastyrker i vest Sjantung og Hopei. Om japanerne nu tar sikte på å knekke den chinesiske motstand for godt, eller bare over begrensede mål, er det vanskelig å si noe om på det nåværende tidspunkt. Foreløpig er operasjoner av større omfang bare igang i Tsekiang og Fukien. Oppgaver av mere begrenset omfang kunne være å besette de østlige provinser som utgjør de mest framskutt chinesiske stillinger for ilyngrep mot Japan, området langs jernbanelinjen Hankow-Kanton og endelig en så stor del av provinsen Yunnan at japanerne opnådde forbimelse Indochina-Burma over jernbanelinjen fra Indochina og videre over Burma veien. Å sikre seg forbindelsen Hankow-Kanton ville være av stor betydning for troppeforskyvninger mellom Nord og Sydchina, og forbindelsen Indochina-Burma ville være av betydning for oppmarsjen mot India. Den snart 5 årige kinesisk-japanske krig har vist at China ikke er noen ubetydelig motstander selv om det foreløpig er avskåret fra tilførsler, og de chinesiske

irisker vil bli en alvorligere fare jo lenger japanerne rykker inn i landet. Men kan heller ikke utelukke muligheten av et tilførsel av krigsmateriell fra Sovjet-Samv. over den gamle karavanevei Lantsjau-Urumtsi Sergiopol blir gjenopptatt på tross av Sovjet trenger krigsmateriell selv og den isre det betyr for forholdet til Japan. På den annen side må nederlaget i Burma og avskjæringen av tilførselen derfra ha virket deprimerende i China og mulighetene for japanerne til å bestikke innflytelsesrike kretser i China må være øket. I det australske området har det vært stille siden det japanske nederlag i sjøslaget i Korallhavet 4-9 mai, bortsett fra ilyaktiviteten som har vært betydelig, og japansk besettelse av øyer nordvest for Australia. Et nærliggende mål for japanske operasjoner har er den sydøstlige del av Ny Guinea med Pt. Moresby. Her ble deres operasjoner stoppet i mars på grunn av oversvømmelser og de alliertes motstand. Regntiden er nu forlengst forbi, og det skulle forsåvidt være grunn til å vente øket aktivitet.

Frankrike. Mussolinis krav på Nice, Korsika og Tunis er blitt reist på ny, og er blitt understreket av troppekonsentrasjoner ved den franske grense. Disse områder ble for lenge siden lovet Mussolini for Italias inntræden i krigen. Når løftet hittil ikke er blitt opplyst skyldes det sikkert at Hitler har hatt andre planer. Når kravene nu reises med fornyet styrke kan man gå ut fra at det er Hitler som står bak. De kort Frankrike ennå hadde på hånden da det ble nederlag i 1940 var flåten og koloniriket. Disse kort kunne det bruke både i sitt spill overfor Hitler og overfor de allierte. En besettelse av hele Frankrike ville dengang ha ført til at flåten og koloniriket hadde stillet seg på Englands side. Hitlers plan måtte være å forhindre det og i neste omgang opnå aktiv støtte fra Frankrike med soldater, og litt etter hvert få herredømme over flåten og koloniriket ved å lokke med irrigivelse av krigsinger og lettelse av Frankrikes indre vanskeligheter. Kunne dette opnås betød det meget mer enn et løitebrudd overfor Mussolini, som Hitler i alle tilfeller hadde i sin makt. Hitlers videre planer med Frankrike har hittil ikke lyktes. Japan har riktignok fått herredømmet i Indochina, men til gjengjeld har de allierte skaffet seg herredømmet i Syria, på Madagaskar og på støttepunktene i Stillehavet og i amerikanske farvann. Frankrike har fremdeles herredømme i Nord- og Vestafrika og over det vesentlige av sin flåte. Hitlers mål med Laval som premierminister var å opnå større fordel av Frankrike, men det franske folks holdning og engelsk-amerikansk pågang har imidlertid hittil hindret Laval i å oppfylle Hitlers ønsker. Krigen nærmer seg nu for Tysklands vedkommende det kritiske punkt. De alle krefter settes inn, og Hitler har øiensynlig bestemt seg for å oppnå noe avgjørende uten dog at flåten og fransk Afrika går over til de allierte. Hitler trenger Tunis som forsyningsbasis for general Rommels styrker i Libya, da forbindelseslinjen derved blir så meget kortere og mindre utsatt enn før. Det er mulig at Laval vil avstå Tunis mot å få beholde Nice og Korsika og opnå andre fordeler. For Frankrike blir det bare en utsettelse. Hitler har stadig i sin makt å presse styrkene på, mens Frankrikes motstandskraft svekkes jo mer det gir etter.

Mitt-Østen. De siste meldinger fra Kairo tyder på at den lenge ventede offensiv er begynt. Sidens Rommels offensiv stoppet opp i februar har virksomheten innskrenket seg til ily- og patruljeaktivitet. Begge parter har imidlertid ført fram store forsterkninger. Aksemaktens ily har vedlikeholdt et uavbrutt bombardement av Malta for derved å lette transporten til øynten. Tapene av skib og materiell har vært store, men man antar allikevel at Rommels styrker er minst like store som før den forrige offensiv. Til tross for et sommerkvarmen har sett inn ser det ut til at det vil bli benyttet tanks i en utstrekning som aldri før. Dette kan tyde på at Rommel vil gjøre alt han kan for å virkeliggjøre sine planer om å ta Egypten. Engelskmennene har hatt god anledning til å forberede seg, og selv om en må gå ut fra at begivenhetene i det fjerne Østen har hatt innflytelse på styrkeforholdet, er det ingen grunn til å tro at de har svekket denne viktige fronten.

Tidligere erfaringer har vist at i ørkenkrigen har den angripende part framgang inntil forsyningslinjene når en viss lengde. Denne gang har Rommel kortere vei å tilbakelegge. Fronten begynner seg ved Mikili-Gazala omlag midt mellom Bengazi og Tobruk, men forbindelseslinjene blir like lange. Det er vanskelig å tro at en offensiv i større omfang kan settes igang før vinteren har gitt seg, men de nærmeste dager vil gi oss svar på dette.

Vår egen kamp. Den uhyre anspente krigssituasjon har spredt en uhyggelig vanger krisestemning i hele den nazistiske verden. Meldinger fra Tyskland melder om stadig økende vanskeligheter på hjemmefronten. Hitlers tale ga bl.a. uttrykk for missnøie med rettsapparatets holdning. Nå forlyder det at et stort antall høyesterettsdommere er avsatt og enkelte arrestert. Meldingen fra Mannheim om henrettelsen av et betydelig antall marxister som skal ha drevet illegal virksomhet har betydning fordi det her offisielt innrømmes at det finnes slike politiske motstandscentrer i Tyskland selv. På tross av de slag som utkjemper på østfronten er det åpenbart for alle at Tysklands offensive kraft er svekket, og utsikten til en ny og verre nøds vinter øker civilbefolkningens fortvilelse og de militæres av at kampen tross alt er håpløs. De ekstraordinære fullmakter som Hitler avkrevet riksdagen, var et offisielt uttrykk for den økende maktpartiledelsen etter vinterens krise har tiltunget seg overfor den militære ledelse og den sivile adm. Når fordelingen av rustningsmaterieell og ammunisjon er lagt under Speers ledelse (org. Todt) så viser også dette at maktkonsentrasjonen i Hitlers nærmeste omgivelser er den viktigste oppgave for nazistene. Men kan vel neppe tvile på at denne krampaktige maktkonsentrasjon mere er bestemt av de indre motsetninger som krever en løsning, enn av rasjonelle overveielser om hva som krigsførselen mest. Med terror og tvangsforanstaltninger drives nå det tyske folk til en siste desperat yelse, og så langt det er praktisk mulig tvinges de okkuperte lands befolkning til å støtte opp under denne krigsinnsats. Her i landet har tyskerne i de siste uker bebudet og delvis gjennomført en øket tvangsoverflytning av arbeidskraft til de arbeidsfelt som fra tysk synspunkt er særlig viktige. Den norske arbeider og funksjonær får i stigende grad føle hva det nye livegenskap betyr. Foreløpig forsikres det at de tvangsutskrevne bare vil bli anvendt innenlands. Men også i Tyskland forlages det nå overflytninger av arbeidskraft med sikte på å utnytte alle reserver. Arbeidere fra de okkuperte land anvendes i stigende grad i industri, hvor man før ikke våget å bruke dem av frykt for sabotasje. Også krigsfanger er tatt i bruk i grubedrift og rustningsindustri. Det meldes at ledere er under utdanning for å ta imot arbeidere fra de okkuperte land, som skal settes til landarbeide i de erobrede områder i øst. Vilje er sikkert den beste til også å utnytte norsk arbeidskraft på lignende måte. De inngrep i folks livsforhold som tvangsflytningene medfører kan være alvorlige nok. Det er en rovdrikt på arbeidskraften som finner sted. Hadde anstrengelsene og lidelsene vært pålagt oss som et led i vår egen kamp vilde vi ha båret byrdene med tro og begeistring. Det som gir situasjonen dens særlige bitterhet er at den ekstraordinære innsats skjer i fiendens tjeneste og bidrar til å legge nye hindringer i veien for vår egen befrielse. For de som på denne måte overføres til arbeid av mere unmittelbar krigsviktighet for tyskerne, melder den oppgave seg å minske skadevirkningene ved en målbevisst og varsom sabotasje. Men tvangsoverflytningen av arbeidskraften er samtidig forbundet med store praktiske vansker som vil svekke verdien av disse tiltak for tyskerne. Det må skaffes boliger for arbeiderne og de må instrueres i sine nye arbeidsoppgaver hvor de ofte mangler enhver øvelse. Som de fleste tiltak fra den tyske adm. i Norge, er også dette preget av byråkratisk stivbenthet og slett forberedelse. De øieblikkelige resultater vil antagelig bli små og på langt sikt svækker jo også tyskerne seg selv ved de destruktive virkninger som overflytningen har på det regulære arbeidsliv. Alvorlige følger, også for våre egne forsyninger, vil selvsagt opstå hvis tyskernes krav om arbeidskraft til krigsforetagene kommer til å berøve landbruket og skogdriften ennå mere arbeidskraft enn hittil. Rekvisisjonene av arbeidskraft gjelær etter de opl. som forløbige foreligger, først og fremst handel og industri, og søkes konsentrert om de bransjer som har hatt minst beskjertigelse i den senere tid.

Funksjonærene i stat og kommune, i bank- og forsikring, vil vistnok i første omgang bli holdt utenfor. Firmaer og bedrifter har fått ordre om å foreta utvalg av de folk de finner lettest å kunne undvære i alderen 18-45 år. De fleste arbeidsgivere har nektet å foreta noe slikt utvalg og dette vil da antagelig bli foretatt av arbeidsformidlingskontorene. For N.S. er dette nye angrep på norsk arbeidsliv en iortvilet affære. Utad må jo de nye myndigheter søke å bevare skinnnet av at den norske siviladm. løser sine oppgaver tilfredstillende først og fremst takket være de herrer ministres og ordføreres planmessige og innsiktsfulle ledelse av sine dep. og kom. forvaltningsgrener. Enhver noenlunde orientert vet jo at de adm. oppgaver som i det hele tatt blir løst, løses takket være det solide arbeide som utføres av de deler av forvaltningsapparatet som har fått fortsettelse sitt arbeide mer og mindre uforstyrret. Men, så lenge utviklingen skjer uten altfor drastiske begivenheter kan de forskjellige adm. ledere i alle fall oprettholde en noenlunde respektabel fasete. Det tyske tvangsinngrep deres forvirring og manglende oversikt for befolkningen. Selv ikke de offisielle meldinger kan det hindres at forvirringen kommer frem. Særlig opsiktsvekkende i så måte var Sosialministerens tale på det representative Aulamøte, hvor planene for et arbeidssamband ble fremlagt i revidert skikkelse og hvor en betydelig del av talen gav uttrykk for hans desperasjon over å måtte solidariseres seg med de tyske krav om en ytterligere tilplassning av det norske næringsliv til krigens formål. Og førerens tale under pinsedagens Borre-stevne måtte ha virket som en kald dusj på enhver mere kritisk tilhører enn de tilstedeværende ungdommer fra N.S. og hirden. Ministerpresidentens opplysning om at det bare finnes 1% jøssinger i landet og hans spøkefulle bemerkninger om de planlagte "hønsedager" er det ingen grunn til å kommentere. Derimot kan det være berettiget å konfrontere hans uttalelser om kirke- og lærerstriden med virkligheten. Etter hvisreferatene falt uttalelsene slik: "Det ble etter 1. februar av endel av kirkens menn og lærerne gjort et forsøk på å skape en ironi. I dag er dette forsøk brutt. De geistliges opposisjon bekymrer oss ikke lenger, vi er ferdige med den. Og med hensyn til lærerne er det virkelige forhold det at NS har brutt motstanden også her." Resultatet av NS aksjon mot kirken er i dag rett og slett at kirken har skilt lag med staten. 95% av prestene har brutt enhver forbindelse med kirkedep. og Quislings bestemmelse om nyopdeling av bispedømmer o.s.v. er derfor uten enhver realitet i kirkens liv. De avsatte prester og biskoper utfører sitt kirkelege arbeide som før, bortsett fra den arresterte biskop Berggrav og et par prester som i pinsen fikk fornyet sitt taleforbud og ble satt under politibevoktning. De få NS prester kan ikke alene utgjøre noen "statkirke". De viser større interesser for fete prestekall utover landet, enn for å ta kampen opp der hvor det fra NS synspunkt måtte ha særlig betyning. Oslo er således uten naziprester. Det er ifrafall i rekken og en nazibiskop nekter endog å ordinere som prest en av ministerpresidenten utnevnt emisar. Hvis Quisling anser seg ferdig med kirkestriden kan det i alle fall bare bety at han anser kampen for håpløs på denne front." Vi bebudet i vår forrige utørlige omtale om lærersaken at myndighetenes tilsynelatende freds vilje vilde bli avløst av nye intriger og forfølgelser. Vi hadde dog ikke forutsett at disse vilde komme i den form som det nå er skjedd. Like før pinse inniant Quisling seg personlig ved Stabekk h.s.m. skole sammen med Schanche, Judas Lie og 40 statspolitibetjentene. Etter å ha jaget hjem elevene holdt føreren og undervisningsministeren hermdirrende og innimellem gråtkvalte taler for lærerne. Påny ble de stillet overfor kravet om å gå inn i lærersambandet og da de nektet dette ble de arrestert. Det dreiet seg her om de 12 lærere som tilfeldigvis hadde timer på det tidspunkt som var valgt for besøket. Man kunne iøse seg fritt til å tro at alkoholisbruk var en medvirkende årsak ved denne selvsomme statshandling fra førerens side, men det er jo også mulig at slike handlinger faller ham naturlig i edru tilstand, i alle fall setter begivenheten Borretalens påstand i et eiendommelig lys. De taler Quisling og Schanche holdt undervurderte i alle fall ikke betydningen av lærernes innsats, men gav dem hovedskylden for at det ennå ikke er lyktes for NS å legge grunnlaget for et "selvstendig norsk riksstyre."

6.
NS's anstrengelser for å legge under seg det norske forvaltningsapparat og å skaffe seg herredømmet over ungdommens oparegelse er overalt egnet til å skaffe vanskeligheter for et jevnt arbeid i landet, og kommander overveielser skulde sikkert lede tyskerne til å utvikle hele Quisling-eksperimentet. Når linjen i sin tid ble opstukket og irettesettes følges, skyldes det ikke noen enighet på tysk hold om en slik kurs, men først og fremst at den centrale naziledelse og Hitler selv nærer forhåpninger om at Quislings innsats kan sikre Tyskland langsiktige fordeler i Norge. Selv om den anspendte krigssituasjon vil øke tyskernes irritasjon over Quislingenes uduelighet og hjelpeløshet, så er det ingen grunn til å anta at dette kan føre til noen omlegging av den nra. politikk. Utviklingen i Tyskland selv har jo foreløpig ført til at den desperate partiledelses makt er øket på bekostning av de fagnilitæres.

Vårt åndslivs menn og institusjoner har ikke sviktet i denne kamp som det norske folk har ført mot fremmed voldsmakt og forredere. De har ikke latt seg kjøpe men har forsøkt å verne om de verdier som utgjør grunnlaget for vårt kulturliv. I denne tid har heller ikke vårt universitet stått passivt. Allerede i 1940 reiste det seg, med rektor Seip i spissen, mot Gestapos utrensning av våre biblioteker, og da NS åpnet sin hensynsløse terror mot landets lærere, stillet universitetet seg solidarisk med disse i en henstilling til minister Schancke. Denne kamp har vært ført uten vakling fra universitetets side, fordi den gjelder prinsipper som er forutsetningen for ethvert vitenskapelig arbeid, og for enhver lærervirksomhet, uten hensyn til oirene. Rektor Seip sitter i konsentrasjonsleir i Tyskland, fire professorer i fengsel i Norge. Det er karakteristisk for NS's tåpelige feilvurdering av situasjonen at statspolitiet i sine ustanselige forhør av universitetslærerne leter etter de personer som står bak og trekker i trådene, og villeder den forvirrede flokk av ellers uarlige folk. For disse kretser er det nemlig utenkelig og uforståelig at frie mennesker på eget grunnlag kan samle seg om et felles standpunkt, uten terror, propaganda og innpisking. Denne kamp har dreiet seg om vitenskapens stilling i et irrt land, og om lærernes ansvar overfor sine studenter. Den har ikke vært ført til forsvar for standsinteresser eller selige akademiske privilegier. Vårt universitet er ikke gammelt, vel 130 år. Det begynte som en høyere fagskole for utdanning av embedsmannsemner til statsstillinger, men en rik utvikling har gjort det til noe mer, til et folkets universitet i høyere grad enn kanskje i noe annet land i Vest-Europa. De økonomiske oire

universitetsutdannelsen krever, har stillet seg i veien for mangen begavet ungdom, men den tid var ikke fjern da alle kunne kreve den utdanning deres evner berettiget til, uavhengig av økonomisk yteevne. Ingen stand eller klasse i dette land har noe monopol på rekrutteringen av studenter eller lærere på universitetet. De motiver som driver våre forskere og lærere i deres kamp, er de samme som driver enhver nordmann, arbeider, bonde eller borger. Alle står de samlet i det treobbelte krav: Frihet til å tenke og tale, anstendighet i forhold til anderedes tenkende, og lojalitet i samarbeide.

ooooOoooo

GUD BEVARE KONGEN OG FÆDRELANDET !

25 JUNI 1942

577

Mappe 5
Ekspl. 1976
Arg. 1942
O. V. 66
Jfr.
1942.

NORSK TIDEND.

2. årg. Oversikt pr. 10. juni

Vår egen kamp.

I siste nummer av N.T. omtalte vi inngående hvordan de tyske krav om øket arbeidshjelp til de tyske anlegg har brøgt NS i vanskeligheter. Partiet har hatt en viss tid til sin rådighet hvor det gjaldt å gjen-nemføre nazifiseringen av administrasjonen og utbyggingen av det organisatoriske apparat som skulde danne grunnlaget for Quislings "riksting". Overalt har vår passive motstand skaffet dem uønskede vanskeligheter og hindret dem i å oppnå de resultater de tilsiktet. Det er utallige tegn som tyder på at dette har ført til en indre krise i partiet og at de ledende kretser føler situasjonen mer og mer uholdbar. Selv om Quislingene samfundsmessig sett representerer tyskernes politikk i Norge, har de enkelte NS-størrelser sin egen ergjerrighet og sine egne maktmål som de med nesten utrolig frekvent, forveksler med landets nasjonale interesser. For disse er det hårdt å måtte solidarisere seg med tyskernes krav om en enda sterkere tilpasning av norsk næringsliv til tyske krigsformål. Det betyr en åpen avsløring av deres rolle som tyskernes håndlangere. Naturlig nok blir det en oppgave for dem å løse dette problem mest mulig smerteritt, å gjenkjet resultatene frem uten å la det komme til en akutt kohilikt. Tyskerne kunne i og for seg latt masken falle og åpent rekvirere folk i stor målestokk til de pågående befestningsarbeider, til de strategiske jernbanebygg og veianlegg og til nye flyplasser. NS måtte forsøke å løse saken på en annen måte, forsøke å få liket frem en frivillig løsning, hvorved "arbeidernes tillitsmenn" og arbeidsgiverne foretok utvalget av de folk som skulde avgis fra bedriftene, mens formålet med arbeidstiltakene ble tilsløret. Vi har i disse dager sett offentliggjort dementier som skal avkreite ryktene om at tyskerne har villet bruke norsk arbeidskraft i Tyskland. Det påstås videre at "den atskrivning som hittil har funnet sted" bare har omfattet arbeidshjelp til særlige samfundsviktige oppgaver med hjemmel i forordningen av 9. juli 1941. Selv sosialminister Lippestad kan vanskelig åpent fortolke denne forordnings bestemmelser dit hen at tyskernes militære anlegg er "samfundsviktige" set fra norsk synspunkt. Quisling har enda ikke klart å etablere grunnlaget for sitt selvstendige norske riksstyre og har ikke sluttet fred med Tyskland. Formelt er det ennu en "frivillig" sak om nordmenn vil kjempe på tysk side. Tyskernes krav om en fullstendig omlegging av vårt arbeidsliv, med en omfattende frigjøring av arbeidskraft til krigsanleggene går lengre enn quislingene kan følge uten å falle ynkelig mellen to stoler. Det er dette som går op for dem og det er dette som skaper fortvilelsen og forvirringen. Mens vi venter på resultatene av det som nå skjer bak kulissene kan det være nyttig å se litt på hvad som egentlig har vært de drivende krefter i den utviklingen som har funnet sted og som foreløpig har ført til denne krisen for NS. Vi har grunn til å være stolt av den innsats som er ydet gjennom vår passive motstand og vår åndelige kamp mot nazifiseringen. Men denne motstanden er jo ikke den eneste faktor som har bidratt til å skape dette resultat. For kampen er det viktig å erkjenne den faktiske sammenheng klartest mulig, bl. a. er det viktig for oss å bli klar over hvilken betydning motpartens svakheter og indre motsetninger har hatt. Her gjelder det da ikke bare å vurdere quislingene, som jo betyr lite i forhold til vår egentlige fiende, den tyske militærmakt og den tyske nasisme. Overalt hvor man i krig søker å danne seg et begrep om fiendens stilling og styrke er man henvist til å bygge op sine teorier på grunnlag av spredte og ofte mangeliulle iakttagelser. Allikevel er det bedre å bygge på grunnlag av slike teorier enn uten noen teorier i de hele tatt. Kampen selv vil vise hvad som er riktig og hvad som er galt i de forhåndsopfatninger man danner seg. I den tid da all fri norsk diskusjon må skje gjennom privat kontakt og i forbudte kanaler, blir det desto viktigere å se bakenfor den fordreiede fasade som en nazibehersketpresse stiller opp foran alt det som skjer. Vi skal ikke undervurdere betydningen av vår passive motstand, men vi må allikevel erkjenne at den ikke har kunnet hindre vårt lands produksjonsliv i stor utstrekning forlenget er innpasset som et ledd i den tyske krigsøkonomi. Vi har oppnådd å bremse denne utvikling, og vi har kanskje tross alt hindret visse plyndringer som tyskerne